

ΑΞΙΟΠΙΣΤΗ ΣΥΜΜΑΧΙΚΗ ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗ ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Φειδίας Θεοφάνους

Οι πρόσφατες απειλές του ηγέτη της Χεζμπολάχ δικαίως θορύβησαν τη μεγαλόνησο. Οι δηλώσεις στήριξης που δέχτηκε η Κυπριακή Δημοκρατία αποτελούν θετική εξέλιξη. Η κυπριακή ηγεσία οφείλει να εκμεταλλευτεί τη παρούσα ευκαιρία που δημιουργούν οι απειλές Νασράλα και να προτάξει επιτακτικά στους Ευρωπαίους εταίρους της το ζήτημα της συμμαχικής διευρυμένης αποτροπής στο νησί. Για να κατανοήσουμε καλύτερα τη σημασία αυτής της στρατηγικής, είναι χρήσιμο όπως εξετάσουμε το ιστορικό της πλαίσιο.

Διευρυμένη Αποτροπή: Αξιοπιστία και τα Μαθήματα του Ψυχρού Πολέμου

Η διευρυμένη αποτροπή και ο τρόπος επιτεύξεως της αποτέλεσε βασικό ζήτημα της Αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής στον Ψυχρό Πόλεμο. Με απλά λόγια, η διευρυμένη αποτροπή ως στρατηγική χρησιμοποιεί ως μέσο τις στρατιωτικές δυνάμεις μιας χώρας με στόχο την αποτροπή επιθέσεων σε συμμαχικό έδαφος από εχθρικές δυνάμεις. Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, υπήρχαν έντονοι φόβοι από Αμερικανικής πλευράς για τυχόν επέλαση των Σοβιετικών δυνάμεων στη Δυτική Ευρώπη. Επομένως, αποτελούσε καίριο ζήτημα η κατάρτιση στρατιωτικής στρατηγικής για προστασία των Ευρωπαίων συμμάχων.

Ο Thomas Schelling, ένας μεγάλος στοχαστής της θεωρίας παιγνίων, συνέβαλε καθοριστικά στην επίλυση αυτών των προβλημάτων της Αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής καθώς και στην αποτροπή ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος στον 20ο αιώνα. Προαπαιτούμενο της αποτελεσματικής στρατηγικής διευρυμένης αποτροπής για τον Schelling ήταν το ζήτημα της αξιοπιστίας των Αμερικανών. Συγκεκριμένα, οι Αμερικανοί θα έπρεπε να ήταν αρκετά αξιόπιστοι στην απειλή τους για χρήση πυρηνικών σε τυχόν επίθεση κατά της Δυτικής Ευρώπης.

Ο Φειδίας Θεοφάνους είναι Διδακτορικός Φοιτητής στο Πρόγραμμα Πολιτικών Επιστημών και παράλληλα μεταπτυχιακός φοιτητής Οικονομικών στο Stanford University. Ειδικεύεται στη Εφαρμοσμένη Θεωρία Παιγνίων, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Οικονομία. Πριν μεταβεί στις ΗΠΑ διητέλεσε Επιστημονικός Συνεργάτης του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων από του ολοκλήρωσέ ένα κύκλο σπουδών Πολιτικής, Οικονομικών και Δημόσιας Διοίκησης στο London School of Economics and Political Science (BSc, MSc, MPA).

Μόνο αυτή η αξιοπιστία μπορούσε να αποτρέψει την επέλαση των Σοβιετικών και να προστατεύσει τη Δυτική Ευρώπη. Και με τον όρο αξιοπιστία αναφέρομαι στο κατά πόσο οι Σοβιετικοί θα πίστευαν ως πιθανή την υλοποίηση της απειλής. Αν οι Αμερικανοί ήταν πρόθυμοι αλλά όχι πειστικοί προς τους Σοβιετικούς, η διευρυμένη αποτροπή δεν θα επιτυγχάνετο. Η ιστορική αυτή εμπειρία παρέχει πολύτιμα μαθήματα για την παρούσα κατάσταση στην Κύπρο.

Αξιοπιστία Αποτροπής στην Κύπρο και η Ανάγκη Αποκατάστασής της

Χρησιμοποιώντας αυτά τα μαθήματα, η κυβέρνηση πρέπει να ευχαριστήσει την ΕΕ για τις δηλώσεις υποστήριξης εγείροντας παράλληλα το υφιστάμενο ζήτημα αξιοπιστίας της διευρυμένης αποτροπής των εταίρων στην Κύπρο. Αυτή η αξιοπιστία πλήττεται σφόδρα από τη συνεχιζόμενη κατοχή εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας και της ΕΕ από την Τουρκία. Εξίσου προβληματικό θέμα για το ζήτημα αξιοπιστίας αποτελεί και η χλιαρή αντιμετώπιση των Τουρκικών απειλών για διεύρυνσή της κατά του Ελληνισμού στις κρατικές υποστάσεις Ελλάδας και Κύπρου. Το παράδειγμα της Ουκρανίας νομιμοποιεί αφειδώς μια εξωτερική πολιτική που δεν παραβλέπει τέτοιες απειλές. Μια προνοητική εξωτερική πολιτική από πλευράς ΚΔ μπορεί να ωφελήσει την ευρύτερη ευρωπαϊκή οικογένεια.

Καθόσον η ΕΕ δεν λαμβάνει έμπρακτα στρατιωτικά μέτρα για αντιμετώπιση της υφιστάμενης απειλής που διέρχονται δύο κράτη μέλη της, οι όποιες δηλώσεις για αντιμετώπιση νέων απειλών δύνανται να εκλαμβάνονται ως αναξιόπιστες. Η έλλειψη αξιοπιστίας δεν πλήττει μόνο τους υφιστάμενους αποδέκτες των απειλών αλλά και τα υπόλοιπα κράτη που ίσως απειληθούν στο μέλλον ένεκα της ελλείψεως. Και επαναλαμβάνεται το ότι ουδεμία σημασία έχει από πλευράς στρατηγικής για αποτροπή το πόσο πρόθυμοι είναι οι εταίροι μας αλλά το πόσο πειστικούς τους καθιστούν οι πράξεις τους. Υπενθυμίζεται βεβαίως πως με τον ίδιο γνώμονα αξιολογεί ο λαός και τους κυβερνώντες.

Εγείροντας το ζήτημα της Ευρωπαϊκής Αποτροπής η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να τονίσει τα στρατηγικά οφέλη που τα υπόλοιπα κράτη μέλη έχουν να αποκομίσουν. Στη παρούσα φάση που διέρχεται το διεθνές σύστημα αποτελεί ορατή πιθανότητα η επέκταση των υφιστάμενων πολεμικών εστιών. Εάν τα υφιστάμενα επεκτατικά κράτη της περιοχής δεν δουν έμπρακτα αποτρεπτικά μέτρα έναντι τρομοκρατικών οργανώσεων που απειλούν ευρωπαϊκό έδαφος, γιατί να περιμένουν αντίδραση σε μία δική τους επέλαση;

Σύζευξη Συμφερόντων και Σχεδιασμός Στρατηγικής Ασφαλείας

Ήταν άλλωστε η απουσία αντίδρασης στην Τσεχοσλοβακία που συνέβαλε στην αποθράσυνση της Ναζιστικής Γερμανίας και επέφερε τον πόλεμο στις πρωτεύουσες της Δυτικής Ευρώπης. Η Τσεχοσλοβακία της ΕΕ του σήμερα ίσως να είναι η ίδια η Κυπριακή Δημοκρατία. Αυτό πρέπει να το κατανοήσουμε και να το αποδεχτούμε πρώτα εμείς οι ίδιοι. Η χώρα μας υπόκειται σε υπαρξιακή απειλή. Ο αρμόδιος τρόπος αντιμετώπισής της προϋποθέτει τη σύζευξη συμφερόντων και την κατάρτιση αποτρεπτικής πολιτικής με κράτη των οποίων τα εθνικά συμφέροντα θα ζημιωθούν εάν αυτή η απειλή δεν αποσοβηθεί.

Η Κυπριακή Κυβέρνηση θα πρέπει να απαιτήσει και να προωθήσει την αποκατάσταση της στρατιωτικής αξιοπιστίας της ΕΕ. Πρέπει να υποδείξει ότι η αποφασιστικότητα της ΕΕ να υπερασπιστεί ένα μικρό κράτος μέλος όπως η Κύπρος θα ενισχύσει την αξιοπιστία της και σε μελλοντικές ανάγκες υπεράσπισης μεγαλύτερων κρατών. Μπορούμε να εξηγήσουμε στους εταίρους πως η προστασία της Κύπρου σήμερα ενισχύσει την πρόληψη του κινδύνου για τους ίδιους στο μέλλον. Αποδέκτης βεβαίως του μηνύματος για έμπρακτη διευρυμένη αποτροπή δεν θα είναι μονάχα η Χεζμπολάχ αλλά και άλλα κράτη που απειλούν ευρωπαϊκό έδαφος όπως η Τουρκία.

Όσον αφορά την τελευταία, οι πρόσφατες της απειλές οι οποίες συνοδεύτηκαν από αναφορές σε δήθεν επεμβατικά δικαιώματα επί κυπριακού εδάφους πρέπει να ληφθούν σοβαρά από το κράτος καθώς και τον λαό μας. Η ανάλογη προετοιμασία καθιστά αναγκαία και μια ξεκάθαρη εκστρατεία ενημέρωσης προς τους εταίρους μας για το τι θα σήμαινε η πλήρης κατάκτηση της μεγαλονήσου από την Τουρκία για τα δικά τους συμφέροντα και τη διεθνή πολιτική.

Το Άμεσο Μέλλον και το Ιστορικό Κάλεσμα

Λόγω των υφιστάμενων απειλών, η χώρα μας πρέπει επίσης να υποδείξει τον ανέκαθεν ειρηνικό μας προσανατολισμό. Ως λαός βιώνουμε την τραγωδία των πολεμικών πιέσεων και δραστηριοτήτων από τη δεκαετία του 1950 με σκοπό την εξαφάνισή μας. Γνωρίζοντας τις προθέσεις της Τουρκίας όπως έχουν κατά καιρούς διατυπωθεί από τους εκάστοτε κυβερνώντες της, πρέπει να αποφύγουμε τα είδη εμπλοκής σε νέες διενέξεις που ίσως χρησιμοποιηθούν ως πρόσχημα για επέλαση. Πραγματικό αίτιο βεβαίως θα αποτελεί ο ιστορικός της στόχος της πλήρης κατάληψης της νήσου.

Εξίσου σημαντικό είναι όπως κατανοήσουν οι εταίροι πως το μοντέλο εισβολής στην Κύπρο υπό το πρόσχημα προστασίας εθνικής μειονότητας διέρχεται «θρησκευτικής» μετεξέλιξης. Η Νέο-Οθωμανική Τουρκία δηλαδή θα δημιουργεί αφεαυτής αυθαίρετα επεμβατικά δικαιώματα κατά το δοκούν υπό το πρόσχημα προστασίας μουσουλμανικής μειονότητας. Και με τις δημογραφικές αλλαγές στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί φυσικό επακόλουθο πως θα αποπειράται να επεμβαίνει στην εσωτερική πολιτική και άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Το ότι αυτό δεν έχει γίνει αντιληπτό από τους εταίρους ακόμη αποτελεί δικό μας ολίσθημα.

Παράλληλα πρέπει να τονιστεί η ανάγκη επανεξέτασης της στρατηγικής ασφαλείας της ΕΕ που βασίζεται στο NATO, ιδίως ενόψει των επερχόμενων Αμερικανικών εκλογών και των μεταβαλλόμενων παγκόσμιων απειλών. Η ΕΕ χρειάζεται να επενδύσει στην δική της στρατιωτική ασφάλεια για να μην βρεθεί προ εκπλήξεων. Η Κυπριακή Δημοκρατία οφείλει να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο στις εξελίξεις για να διασφαλίσει την επιβίωση της αλλά και να προσφέρει στην ευρωπαϊκή και διεθνή κοινότητα ένα νέο όραμα ασφάλειας, αξιών και ευημερίας. Και αν η παρούσα ηγεσία δυσκολευτεί να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις, η νεότερη γενιά θα πρέπει να είναι έτοιμη να ανταποκριθεί στο κοινό ιστορικό κάλεσμα για να εξασφαλιστεί η επιβίωση, η πρόοδος και η ευημερία του λαού μας στην πατρίδα μας.